

Saltenprofilet

Landskabet

Saltenprofilet ligger i nordsiden af Saltendalen. Saltendalen har et markant øst-vestligt forløb og har forbindelse til Mossø vest for Skanderborg. Dalen er formodentligt anlagt et godt stykke tid før istiden, som et resultat af bevægelser i jordskorpen. Efter at gletschere dækkede området flere gange i istiden, er dalen formodentligt blevet yderligere uddybet af ismasserne.

Udsigt over Saltendalen fra toppen af profilet. Saltenprofilet ligger 15 kilometer syd for Silkeborg i nordsiden af Saltendalen, Følg rute 52 til Salten. Ved Salten Å drejes mod vest ad Engetvedvej (ærindekørsel tilladt) og følg vejen til man når frem til en lille offentlig p-plads. Fortsæt godt 600 meter til fods og følg skiltene, der viser vej til Saltenprofilet. Foto: Tove Stockmarr (marts 2004).

Da isen for omkring 22.000 år siden nåede frem til Hovedstilsstandslinien, der ligger blot 15 kilometer længere mod vest, skred den ind i Saltendalen fra øst mod vest. Den vigtigste landskabsdanner, er dog de store smeltevandsmasser, som isen producerede, da den smeltede bort fra området for omkring 14.000 år siden. De strømmende vandmasser eroderede sig mange meter ned i undergrunden, hvorved de markante dalsider blev skabt. I dag løber Salten å i bunden af dalen, som en ydmyg repræsentant for de tidligere tiders store smeltevandsfloder.

Profilet

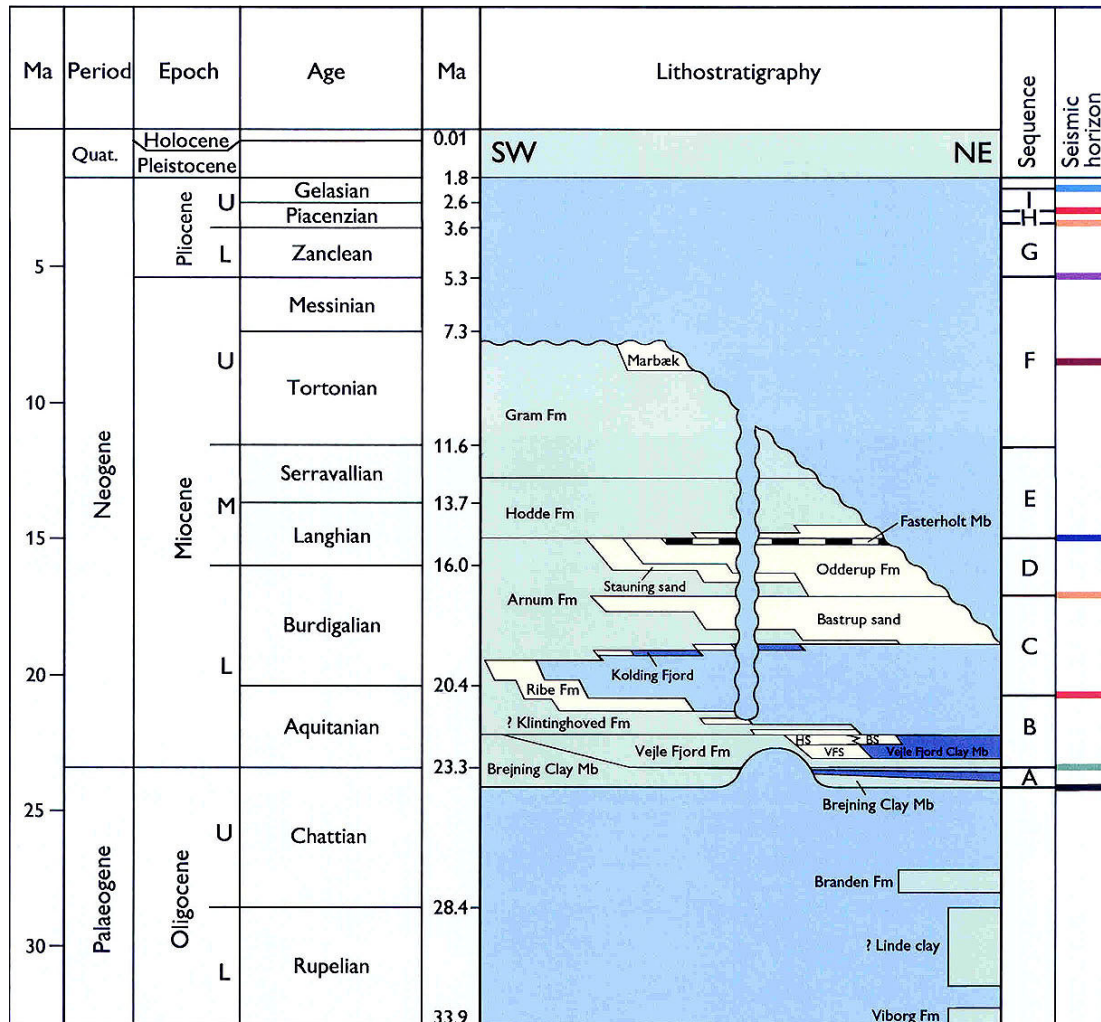

Profilet, der for lidt over 100 år siden stod på sit flotteste, giver et fint indblik i hvilke processer, der har været gældende før istiderne.

Kildeerosion har skabt et ca. 35 meter højt profil, der opbygges af aflejringer seneste Sen Oligocæn til tidligste Tidlig Miocæn. Sekvensen overlejres øverst af et tykt dække af smeltevandssand, samt en ganske tynd moræneaflejrings der er stærkt gruset. Den øverste del af sekvensen er desuden stærkt deformeret. Deformationen er af kvartær alder.

Saltenprofilets aflejringer består af lyst, glimmerholdigt kvartssand og –silt (øvre del) samt mørkt, brunt glimmerler (nedre del). I de øvre sand- og siltag ses meget tydelige og flotte aflejringsstrukturer. Foto: Tove Stockmarr (marts 2004).

De miocæne aflejringer er afsat i et enormt flodslettesystem på et - geologisk set - så tidligt tidspunkt, at man endnu ikke kunne tale om Danmark som et egentligt landområde. Aflejringerne repræsenterende flodslettesystemet viser desuden, at det i perioder har været påvirket af havet.

VFS= Veje Fjord Sand Mbr. BS= Billund sand HS=Hvidbjerg sand ~ Quaternary erosion

Oversigt over sen palæogene og neogene aflejringer i Jylland. Salten profilet repræsenterer aflejringer svarende til Veje Fjord Ler og Veje Fjord Sand. Disse aflejringer tilhører Veje Fjord Formationens midterste og øverste led. Fra Dybkjær & Rasmussen (2005).

Skrænten som i dag indeholder Saltenprofilet er dannet ved kildeerrosion. Kildens placering ligger ved foden af profilet, netop dér, hvor der nu findes en stor bestand af gøgeurter. Her siver grundvandet lige så stille frem og gør de omkringliggende lag ustabile, hvorfor de skrider sammen og med tiden skylles væk. Da fænomenet har foregået i mange menneskealdre, betyder det, at skrænten har eroderet sig mange meter ind i baglandet, dvs. i vestlig retning.